

Naujienu Antroji Dalis

NR. 881

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXIII METAI

LIETUVOS VALSTYBĖS PRADŽIA

Elta Naujienu 232 nr. praneša: "Lituanistikos Instituto istorijos skyrius, Vliko ir PLB valdybų prašomas pasisakyti dėl pirmosios Lietuvos valstybės pradžios datos, nutarė ir pataria: 1251 m. liepos 17 d. laikyti oficialia Lietuvos karalijos įkūrimo diena. Tai diena, kurią popiežius Inocentas IV keliuose savo laiškuose priėmė didįjį Lietuvos kunigaikštį Mindaugą Apaštaly Sosto globon, pripažino jam karaliaus vardą, paskyrė Saremos ir Kuršo vyskopus Lietuvos ir jos karaliaus globėjais ir pavedė Kulmo vyskupui vainikuoti Mindaugą Lietuvos karaliumi".

Šiame mūsų istorikų nutarime kiek neaiškūs du dalykai: ir Vliko, ir PLB valdybos juos prašė pasisakyti dėl Lietuvos valstybės pradžios, o jie pasisakė dėl oficialiosios Lietuvos karalijos atsiradimo datos. Atrodo, kad mūsų istorikams ir Lietuvos valstybė, ir Lietuvos karalija yra viena sąvoka, tik išreikšta skirtingais žodžiais. O jei taip mano mūsų istorikai, kaip kitaip dera manyti mums visiems kitiems. Taigi, Lietuvos valstybė ir Lietuvos karalija — vienas ir tas pats, ir jau žinome, kada ji atsirado.

Tik šioje vietoje staiga išskyla vėl du neaiškumai. Visų pirma, kuriems galams Vlikui ir PLB prireikė šios aiškios Lietuvos valstybės gimimo metrikos? Negi jie ruošiasi Lietuvą siųsti į mokyklą ar išleisti už vyro? O antra, koks jau ten tas mūsų Lituanistikos Instituto istorijos skyrius, jei jame neatsirado nei vienos galvos, pajėgios suprasti, kad valstybes gimdo ir marina daug svarbesni įvykiai, negu popiežių bulos ir raštai.

Lietuvos valstybės atsiradimas skęsta giliose praeities ūkanose, iš kurių ji negreit, o gal ir niekad neišnirs. Bet tai plati istorinių tyrinėjimų, o ne spekuliacijų sritis. Negausūs duomenys, išbarstyti svetimosse kronikose, iki šiol į šį klausimą dar aiškiai neatsakė, bet spėliojimams ir tolimesniems tyrimams vietos juose daug. Jau nekalbant apie aiškias užuominas apie Lietuvą, sugebančių gintis nuo svetimųjų XII a. pabaigoje. Henrikas Latvis savo kronikoje mini 1206 metus, kada lietuviai "... visoje Lietuvoje surinkę stiprią kariuomenę, kiaurą naktį kėlėsi per Dauguvos upę...". Ipatijaus metraštis mini 1219 m., kada Lietuvos kunigaikščiai sudarė sutartį su Galičo ir Volynijos valdovais, išminėdamas virš dvidešimties kunigaikščių ir didikų vardų. Pagaliau 1236 m. kova ties Saule taip pat parodė ir gerą organizaciją, ir strategiją,

ko juk nepriskirsim kelių kaimų atsitiktiniam susitarimui. Ir visai nesvarbu, ar 13 a. pačioje pradžioje Lietuvos Valstybė buvo daugiau, ar mažiau centralizuota, ar ji buvo didelė ar maža, bet pačios didžiosios problemos buvo sprendžiamos jau valstybiniu mastu. Apie 1240 metus daugelio savų ir svetimų istorikų nuomone Mindaugas jau buvo sujungęs Lietuvą stipriai savo rankose ir netgi darė toli siekiančius žygius į rytus, pietus ir sėkmingai gynėsi nuo kalavijuočių. Tetgi tie patys popiežiaus Inocento laišakai 1251 m. liepos 17 d. liudija, kad kraštas, kurio valdovui siūloma karaliaus karūna, jau ir apjungtas, ir prisijungęs daugelį svetimų žemių. Tai kokiems galams mums reikalinga ši data, kaip mūsų valstybės pradžia? Nejaugi tik dėl to, kad ji iš popiežiaus kanceliarijos?

Laimingi tie nekatalikiški kraštai. Jie bent savo gimimo ir mirties datas išsirašo patys. Mums kur kas blogiau. Ir koki rimti žmonės būtų susimėję Lituanistikos Instituto istorijos skyriuje, iki šiol kažkas jiems kliudo logiškai galvoti ir logiškai žiūrėti į mūsų praeities klausimus. Juk jei taip lengvai jie nustatė mums 1251 m. liepos 17 d., kaip mūsų valstybės atsiradimo datą, kodėl jie nežengė dar žingsnį toliau ir tuo pačiu principu neišrašė Lietuvos valstybės mirimo metrikos?

Tuoj po popiežiaus mirties atsirado kitas popiežius Aleksandras IV, kuris jau 1255, 1256 ir 1257 m. bulėmis ir atskirais raštais čekams ir lenkams skelbė kryžiaus karus prieš lietuvius, prūsus ir jotvingius. Dar po trejų metų, 1260 m., to paties popiežiaus Aleksandro IV kanceliarijoje Lietuva jau palaikoma valstybė, o jos žemės pavestos kryžiuočių ordinui, kuriam teliko jas tik nusikariauti. Truputį vėliau dar kitas popiežius, Klemensas IV 1268 m. sausio 31 d. patvirtino kryžiuočių ordino ir Bohemijos karaliaus susitarimą užgrobti visas Lietuvos žemes.

Ir vis dėlto, koks bebūtų ilgas Lietuvos valstybės amžius pagal šituos popiežių raštus, jis dar neatkuria vaizdo pilnumoje. Geriau jau mes grįžkim į tą patį popiežiaus Inocento IV pagrindinį dokumentą, kuriuo remiasi mūsų istorikai iš Lituanistikos Instituto, ir pasiziūrėkim, ar jis iš tikrųjų yra Lietuvos valstybės gimimo ar mirties dokumentas. Tuo dokumentu tiesa, popiežius Inocentas IV pripažįsta ir patvirtina Mindaugą Lietuvos karalium,

(Nukelta į 2 psl.)

GEDIMINAS, DIEVO MALONE LIETUVIŲ IR RUSŲ KARALIUS

1323 m. sausio 25 d. Gedimino laiškas Liubecko, Zundo, Bremeno, Magdeburgo, Koelno ir kitų miestų piliečiams

Visiems krikščionims, paskludusiems visame pasaulyje, vyrams ir moterims, o drauge ypač žyniems miestams Liubekui, Zundui, Bremenui, Magdeburgui, Koelnui ir kitiems iki pat Romos, Gediminas, Dievo malone lietuvių ir rusų karalius, Žemgalijos valdovas ir kunigaikštis, siunčia savo nekintamos pagarbos ir palankumo pareiškimą ir sveikinimą.

Šiuo savo laišku duodame žinią tiek čia esantiems bei nesantiems, tiek būsimoms kartoms, kad mes nusintėme mūsų pasiuntinį su mūsų laišku apaštališkajam viešpačiui ir mūsų šventajam tėvui dėl krikščionių tikėjimo priėmimo ir žinome jo atsakymą; taip pat laukiame su dideliu nekantrumu kiekvieną dieną jo legatų; todėl jei jie pas jus atvyks, suteikite jiems pagalbą ir su pagarba praleiskite pas mus. Mes esame pasiryžę panašiu ar svarbesniu atveju laikyti save skolininku, nes žinokite, kad ką tik jiems gero padarėte, mums padarėte.

Taigi viską, ką mes laiške parašėme šventajam tėvui ir mūsų viešpačiui popiežiui, stengsimės Dievo garbei ir bažnyčios šlovei šventai ir nieko nepažeisdami užlaikyti, statyti bažnyčias, kaip jau esame padarę. Žinokite, kad viena dominikonams buvo mūsų naujai pastatyta prieš porą metų mieste Vilniuje. Dėl tų, kurias pastatėme pranciškonams — vieną aukščiau minėtame mūsų mieste Vilniuje, kitą Naugarduke. — tai šią pastarąją sudegino Prūsijos kryžiuočiai, stengdamiesi mūsų krašte sugriauti krikščionybę ir išnaikinti pranciškonus. Ją šiais metais visagalio Dievo, jo gimdytojos mergelės Marijos ir šventojo Pranciškaus garbei liepėme atstatyti, kad tie broliai be paliovos galėtų tęsti Kristaus garbinimą mūsų naudai, mūsų vaikų ir žmonių, o taip pat visų Dievą Jėzų Kristų garbinančiųjų išganymui.

Mes kviečiame vyskopus, kunigus, bet kokio ordino vienuolius, jei tik jų gyvenimas neydingas, koks tų, kurie stato vienuolynus, bet pasiima gerų žmonių aukas, o paskui jas pardavinėja ir prirenka tokių tą savo valstybę ("jūs gi padarėte ją plėšikų landyne") — taigi išskiriamą tokius, nes jų draugystė mums nebus priimtina.

Be to, kiekvienam geros valios žmogui atidarome savo kraštą, valdas ir visą karalystę.

Riteriams, ginklanėšiams, pirkliais, gydytojams, kalviams, račiams, kurpiams, kailiadirbiams, malūnininkams, krautuvininkams ir kitiems bet kokiems amatininkams — šiems visiems išvardintiems žmonėms mes norime paskirti žemės kiekvienam pagal jo padėtį.

Tie žemdirbiai, kurie norės atvykti, dešimt metų tedarba mūsų žemę be mokesčio. Pirkliai teatvyksta ir išvyksta laisvai, be jokių rinkliavų ir miltų, visai be jokių kliūčių.

Jei norės pasilikti riteriai ir ginklanėšiai, juos apdovanosime pajamomis ir valdomis, kaip dera.

Tad visi tie žmonės tesinaudoja civiline Rygos miesto teise, jei paskui nebus geriau sumanyta išmintingųjų tarybos.

Kas kludys minėtųjų nuostatų vykdymą ir darys kliūčių vykstantiems susipažinti su aukščiau išdėstytais dalykais, tie skaudžiai mus užgaus; jie nežino, kad toks įžeidimas daromas ne jiems, bet mūsų karališkai didybei.

Juk nuo šio meto mes norime niekam nedaryti žalos, bet visiems teikti pagalbą ir sutvirtinti amžina sąjunga taiką, brolystę ir tikrąją meilę su visais Kristaus tikinčiaisiais.

Kad šie nuostatai niekad nebūtų pakeisti, mes šį laišką patvirtinome mūsų antspaudu.

(Nukelta į 3 psl.)

Kamerinės muzikos festivalis

Nūdienės Lietuvos žymusis muzikas Saulius Sondeckis džiaugiasi laimėjimais muzikos srityje. Esą, koncertai jau susilaukia daug lankytojų, kurie jau turi išlavintą muzikinį skonį.

Saulius Sondeckis "Literatūros ir Meno" nr. 25 rašo apie buvusį visasąjunginį kamerinės muzikos festivalį Vilniuje. Festivalio dalyviai pasirodė Vilniuje, Kaune ir kituose Lietuvos miestuose su savo kūriniais. Koncertų salės visur buvo pilnos.

Šitaip visa atrodė paties Sauliaus Sondeckio žodžiais:

"Tiesa, mūsų svečius labai nustebino skaitlinga klausytojų auditorija periferijoje — Šiauliuose, Kapsuke, Panevėžyje įvykusiųose koncertuose. Mus — vietinius atlikėjus — nudžiugino pirmieji susitikimai Biržuose, Aukštadvaryje, Elektrėnuose. Visuose 28 festivaliniuose koncertuose auditorija, svečių ir mūsų atlikėjų nuomone, parodė aukštą kultūrą, skonį, be kurio neįmanoma gerai klausytis kamerinės muzikos. Deja, gražiai nuskambėjusių periferijos koncertų fonę tikru festivalio disonansu tapo koncertai Kaune. Keista, kad antrasis respublikos miestas, savo kultūrinėmis tradicijomis nenusileidžiantis sostinei, turintis tris muzikos mokymo įstaigas, nebepajėgia surinkti klausytojų net į pasaulinių įžymybių koncertus... Šio miesto „surprizas“, pateiktas visą pasaulį apkeliausiam Maskvos kameriniam orkestrui, maskviečius

nustebino lygiai taip pat, kaip ir perpildyta salė šiauliuose... Kauno muzikos mokyklų vadovams vertėtų rimtai pagalvoti apie gerą, rimtą muziką mylinčios auditorijos ugdymą savo mieste, ir, matyt, šį darbą reikėtų pradėti nuo savų dėstytojų ir moksleivių... Tai, kad geri, net reprezentaciniai koncertai "dega" Kaune, tampa žinoma, bet miestui garbės nedarantia taisykle. Tuo privalo susirūpinti ne tik kauniškis Valst. filharmonijos filialas".

Taigi, tas Kaunas didi savotiška keistenybė, kurios suprasti ir įkasti negali nei pats S. Sondeckis.

Mūsų išmone, reikalas labai paprastas. Kauno gyventojai dar gyvena Kauno eitimis Lietuvos sostinės pareigomis. Atėjo svetimi, Lietuvos žmonėms besitvarkantiems savo valstybę, tą valstybinį gyvenimą išardė ir primetė žmogaus prigimčiai svetimą santvarką. Todėl, nors koncertui Kaune vadovavo tokia sovietinė muzikos įžymybė kaip pats R. Baršajus, bet jo būta iš Maskvos... Kauniškiai gi turi savo skonį ne tik muzikoje ir politikoje. Kai pasitaiko proga, tai jos nepraleidžia parodyti su kuo jiems nepakeičiui.

Nors R. Baršajus apie muzikos koncertų lankytojus Lietuvoje šiaip atsiliepė:

"Sutikti tokios skaitlingos ir kultūringos auditorijos, tokiaime palyginti, nedideliame mieste, kaip Šiauliai, man dar neteko".

Lyg atspėdamas kauniškių

nuotaikas, Saulius Sondeckis ten pat rašo:

"Vystant festivalio idėją, mums ypač aktualu, kad jo programose didesnis svoris tektų ir lietuviškai muzikai — kas gi kitas, je ne mes, atlikėjai, esame daugiausia suinteresuoti mūsų kompozitorių kūrybos propagavimu. Žinoma, kamerinės muzikos festivalis nėra Kompozitorių sąjungos plenumas, kuriame, atlikėjams talkininkaujant, būtų demonstruojami — mūsų kompozitorių kūriniai. Festivalis — tai atlikėjų forumas, todėl suprantamas jų noras pasirinkti tokį repertuarą, kuris padėtų parodyti meistriskumą, uždegtų atlikėjų savo emociiniu krūviu. Festivalio klausytojai ne tik klauso, bet ir palygina. Natūralu, kad tos palyginimų dvikovos dalyviai stengiasi užimti sau naudingiausią padėtį. Panašioje padėtyje atsiderint ir festivalyje atliekami nacionaliniai kūriniai — juk ir mūsų svečiai atsiveža tai, ką turi geriausio. Todėl, mano nuomone, festivalyje turėtų skambėti patys vertingiausi, galintieji sukelti ir svečių susidomėjimą nacionaliniai kūriniai. Kai kas šia linkme buvo padaryta jau šiame festivalyje — didingai ir išraiškingai nuskambėjo jungtinio orkestro atliekama J. Juzeliūno "Poemakonzertas" styginiam orkestrui. Bet reikia pasakyti tiesą, — mūsų kompozitoriai kamerinei muzikai skiria mažą dėmesio, o apie lietuviškos muzikos pasirinkimą kameriniam orkestrui netenka ir kalbėti".

Tai vis tokie kasdienybės audžiami pragiedruliai, retai pasitaiką nūdienės Lietuvos padangėje, bet jie lyg anas lašas po lašo ir akmenį tašo.

Yra visai galvojančių žmonių. Kiti tokių margumynų nemėgsta. Esą, būtų geriau, kad visi viena kryptimi ir vienodai galvotų. Tokie net perša visiems lietuviams vieną bendrą lietuvių partiją. Žinoma, tokia partija galėtų atsirasti ir gyvuoti, jei žmogaus smegenyno masinerija būtų tokia linkme pertvarkyta. Tai tuščios pastangos!

Štai ir dėl būsimos spalio mėn. Washingtono politinių veiksnių konferencijos naudingumo yra abejojančių. Girdi, tai bus kaip iki šiol, tarpusavyje mintimis pasiladinimas ir pasitenkinimas pasidalinus. Gi, Lietuvos ateitis atsidūrusi tarptautinėse sferose ir būtina, kad ji iš ten nebūtų išstumta ir pamiršta. Todėl ir konferencijos būtinos ne tarpsavybinės, bet su kitais.

Girdi, toje būsimoje konferencijoje bus paskelbtas manifestas. Kam? Saviems? Bepasmis darbas. Kitiems? Tokiam darbui ar būtina konferencija? Tai brangiai kaštuojas suvažiavimas.

Reiktų tokias abejones išsklaidyti, įrodyti tos būsimos lietuvių politinių, gal ir kultūrinių veiksnių tokios konferencijos būtinumą ir naudingumą. Ir svarbu, kad į tokį suvažiavi-

mą atvyktų "tie patys ir jis", bet pasirodytų ir kiti.

Kas čia pasakytą, pasakytą ne piktam, o tik apmąstymui.

J. Vlks

Išbandytas vaistas prieš cholesterolą

Chicagoje vykstančiame Amerikos chirurgų kolegijos kongrese padarė prenešimą Duke universiteto Durham, N. C., tyrinėtojas Dr. Robert Fuson apie sėkmingai išbandytą vaistą prieš cholesterolą.

Pats Dr. Fuson ir 75 kiti asmenys išbandė tą vaistą, pavadintą cholestyramine, priėjo išvados, kad šis vaistas sutrukdo cholesterolui susikaupiti kraujagyslėse ir jas apsaugo nuo sukietėjimo (sukalkėjimo), tuomi apsaugodamas nuo širdies smūgio. Arterijų sukietėjimas yra svarbiausioji širdies atakų priežastis. Cholestyramine kol kas yra prirašomas receptuose nuo kepenų ligų. Kaip vaistas prieš cholesterolą cholestyramine dar oficialiai nepaskelbtas, kol klinikose tyrimas tebevyksta.

Dr. Fuson, 35, sakosi prieš tą vaistą pradėdamas imti turėjęs cholesterolo 250 lygį, o dabar turįs tik 40-50 lygį, tokį kaip naujagimių kūdikių. Cholesterolo 225-250 lygis yra vidurkis, kurio pasekmėje kasmet nuo širdies smūgio miršta po daugiau kaip 500,000 amerikiečių, arba 40 nuošimčių visų mirimų. Japonijoje cholesterolo lygio vidurkis yra 100 ir ten nuo širdies smūgio miršta tik 5-tas nuošimtis.

Kaip cholestyramine veikia

Anksčiau daryti bandymai su šunimis davė tokių rezultatų: Viena šunų grupė buvo šeriama labai riebiu maistu, duodant jiems cholestyramino; kita grupė tokiu pat riebiu maistu be to vaisto. Cholestyraminą gavusieji šunys visiškai negavo arterijų sukietėjimo, tuo tarpu kai vaisto negavusieji apsirgo aštriomis širdies ligomis ir daugelis jų išgaišo nuo širdies smūgio.

Cholestyraminas nuaktyvina (padaro neveikliomis) tulžies rūgštis, gabenančias maisto riebalus iš žarnų į kraują srovę. Tie riebalai, daugiausiai mėsos ir pieno produktų, išvirsta cholesterolu ir paprastais kūno riebalais. Cholestyraminui pradėjus veikti, kepenos pajunta, kad yra sumažėjęs tulžies rūgščių kiekis ir pradeda pačios tas rūgštis gaminti. Tokias rūgštis jos tegali pasigaminti iš cholesterolo ir atitraukdamos cholesterolą iš kraujo srovės tuo pačiu dramatiškai mažina jo nuosėdas arterijose.

PANAŠUMAS

Tetos žavisi kūdikiu. "Va, jo akys — kaip tikras tėvas".

"O nosytė palinkus kaip mamos".

Tai girdėdama, sesytė dar toliau palygino: "O dantukų neturi kaip senelis".

LIETUVOS VALSTYBĖS PRADŽIA

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

bet kartu ji ir visą naująją karalių visiems amžiams pasiima Romos vasalų, Kulmo vyskupui suteikdamas Lietuvoje netgi didesnes negu Mindaugo teises. Taip sakant, ar tai tik ne pati seniausia 1939 m. išgarsėjusio Lietuvoje kalamburo versija: Vilnius mūsų, o mes rusų. Šis dokumentas skamba šitaip:

"Mes pavedame jums (Kulmo vyskupui — V. C.) sukvietus kai kuriuos bažnytinius prelatus ir šiaip tikiybinius, minimąjį (Mindaugą) mūsų vardu vainikuoti karalium visos Lietuvos ir visų žemių, kurias dieviško narsumo pagalba jis jau išplėšė iš netikinčiųjų rankų arba galės atėityje išplėsti, ir jam ta proga kaip katalikui karaliui uoliai padėti visuose jo sumanymuose, kurie verti karališkojo prakilnumo. Pavedame jums visa tai, tačiau taip pat, kad jis pats ir jo įpėdiniai prisimintų, jog minėtoji karalystė ir minėtosios žemės, kurias dėl jo atkaklių prašymų priėmėme į šv. Petro teisę ir nuosavybę, visiems laikams priklauso nuo Apaštališkojo Sosto. O prieštarautojus, jei tokių būtų, arba priešus, iš anksto įspėjus bažnytine cen-

zūra, neleidamas apeliuoti, sudrauski..."

Šis raštas, kuriam mūsų Lituanistikos Instituto istorikai teikia tiek reikšmės, tėra tik vienas gėdingųjų momentų mūsų praeityje, ir juo džiaugtis kažin ar apsimoka. Labai artimi po šios datos įvykiai parodė, kad jis neatnešė nei taikos, nei ramybės Lietuvoje, vėlesnieji jį sekusieji popiežių ir abiejų ordinų veiksmai tik pagreitino Mindaugo mirtį ir vėl sukėlė suirutę krašte. Lietuvos valstybė išniro amžių glūduose kruvinose kovose už savo laisvę, per pusantro šimto metų atlaikė visus kryžiaus karus, o kokios priežastys privedė prie jos susilpnėjimo ir žlugimo, gal dar vertėtų palaukti Lituanistikos Instituto istorikų pasisakymo. Žinoma, jei jiems užteks drąsos.

Viena betgi liko taip ir neišku. Per tiek metų nepasigedome šios oficialiosios Lietuvos valstybės atsiradimo datos ir gražiausiai apsiėjome ir galime apsieiti be jos. Kodėl tik dabar mums jos taip prireikė, ir ką tai bendro turi su mūsų dešiniųjų visišku įsigalėjimu Vlike, PLB ir... Lituanistikos Instituto istorijos skyriuje. V. C.

Varpininkų rudeninė Seja

P. STRAVINSKAS

Kai prieš kelis metus pradėjau rašinėti Naujienose, tai katalikų Draugas dviejuose savo vedamuose mane išvanojo, o Darbininkas paskelbė mane net "perbėgėliu"... Mat, pagal tų katalikų (tikriausiai sakant, katalikiškų frontininkų) "krikščioniškosios meilės" principą, su savo "priešais" reikia tik kovoti, bet jokiū būdu ne gražiuoju gyventi ar jų spaudoje rašyti.

Todėl dabar net bijau, kad tie mano "idėjos broliai" panašiai mane "nepamylėtų" už varpininkų - liberalų spaudos teigiamą pavertinimą "marksistinėse" Naujienose...

O vis dėlto, kad ir baimės apimtas, bet dar kiek ir sąžinės beklaušydamas, teigiamai pavertinam šiame laikraštyje varpininkų "Varpą", o dabar, va, irgi noriu palankiai atsilipti apie tų pačių savo "idėjinių priešų" ką tik pasirodžiusią, taigi rudeninę (nes dabar ruduo) "Seją". Manau, kad ir "krikdėmai" mane dėl to iš savo partijos neišmes, ypač kad varpininkų leidiniuose yra daug ir jiems priimtinių idėjų ir minčių.

Taigi, Sejos š. m. 2 (98) nr. vedamuoju paskelbtas J. Balandžio (pseud.) aktualių minčių, daugiausia, mūsų jaunimą liečiąs straipsnis "Momento refleksai". Jame konstatuojama, kartu ir apgailestaujama, kad mūsų jaunimas neišsivysina lietuviškųjų idėjų ir nesiorientuoja politikos dalykuose, ką rodo ir sportininkų išvyka į okupuotą Lietuvą.

Straipsnyje "Siekiant kontakto su pavergta tauta" Zigmas Dailidka skelbia savo "diskusinių pranešimą", padarytą antrajame varpininkų suvažiavime apie tą vad. "kontaktą" arba "bendradarbiavimą". Mintys vertos dėmesio, tik tai, kada pats autorius jas skelbia, kaip diskusines, tai jos stipriai skaitytoto ir neįtaigoja. Manding, aiškios idėjinės srovės spauda (tokia gi yra ir Seja) turėtų skaitytoto ne tiek informuoti, kiek jį formuoti. Man patinka, kada autorius skelbia savo mintį įsitikinęs jos teisingumu, kada maitai, ką jis pats siūlo ir ko nori.

"Tautinio sąmoningumo stoka" — tai neilgas, bet aiškiai ir, sakyčiau, įtikinamai parašytas K. N. staipsnelis, parodąs visociau.

GEDIMINAS...

(Atkelta iš 1 psl.)

Duota mūsų mieste Vilniuje po gilių svarstymų 1323 viešpaties metais, švento Povilo apaštalo atšivertimo dienoje.

Prašome visus tarėjus nurašyti šį laišką ir jo nuorašą prikaliti prie bažnyčios durų, o patį laišką dėl palankumo mums be jokio delsimo pasiūsti kaimyniniam miestui, kad tuo būdu Dievo garbė taptų žinoma visiems.

Melskite Dievą už mus.

(Iš: Gedimino laišakai)

kių mūsų tarpan atsiųstų bolševikinių agentų (Kapočiaus, Zimano, Kubiliaus, Vladimirovo) bandymus "pavedžioti mus už nosies". Jis mus įspėja, kad būtume tiems Agitpropo agentams labiau atsparūs. Pasiskakoma ir dėl mūsų spaudoje nuskambėjusio vad. Paryžiaus incidento (dėl rodyto Paryžiaus ekrane Liet. partizanus išniekinusio filmo). St. autorius yra griežtos kovos su komunizmu šalininkas. Jis siūlo mūsų veiksniams "dar kartą susirinkti Clevelande" ir tarti dar aiškesnį žodį dėl vad. "bendradarbiavimų".

Agr. Jonas Bertašius straipsnyje "Ateities planus besvarstant" siūlo derinti mūsų laisvinimo veiksmų veiklą ir, be to, "sumazinti" partijų skaičių... Veiksmus liečiąs siūlymas priimtinas, o tų partijų "sulydimas" (dviejų ar daugiau į vieną), tai šiuo metu, manding, neaktualus, netgi ir nereikalingas. Ak, kam gi tos partijos ir jų gausa kenkia? Kiekviena jų gi dar ir po šimtine Vlikui kasmet įmoka. O tai, kad visos Lietuvoje buvusios partijos atstovaujamos Vlike, yra įrodytas, jog Vlikas atstovauja visą mūsų valstybinę tautą. Jei jau reikėtų Vliko partijų skaičių mažinti, tai tektų iš jo (Vliko) sudėties išbraukti nebent naujai susikūrusias partijas, kurių tauta anksčiau visai nežinojo ir negirdėjo. Jei tokios savo valia (tik be kitų smurto) susilikviduotų, tai nuostolio nebūtų. Galėtume net ir kokią giesmelę ant jų kapo sugiedot...

Antanas Sugintas, mūsų vyresniosios kartos teisininkas ir politikas, plačiai aprašo savo idėjos draugo, prieš 24 metus mirusio Mikalojaus Januškevičiaus, turiningą gyvenimą ir plačiašakę veiklą, net 15 psl. straipsnyje, pavadintame "Mikalojus Januškevičius". Kol. Antano Suginto straipsniai apie senuosius mūsų tautos veikėjus visuomet yra vertingi ir įdomūs, nes jis savo lanksčia plunksna aprašo ne tik tų veikėjų gyvenimą ir darbą, bet ir tą laikotarpį, kuriame aprašomieji gyveno. Tokie straipsniai — tai lyg mūsų tautos istorijos gabalėliai. Toks yra ir šis apie Mikalojų Januškevičių.

M. Mangirdo straipsnyje "Raudonosios Kinijos grėsmė" rašoma apie vad. geltonąjį pavojų, t. y. apie savo gyventojų skaičiumi vis sparčiai augančią, o maisto išteklius mažėjančią Kiniją (dabar komunistinę). Straipsnelis įdomus ir pagyvina žurnalėlio turinį.

Priešpaskutinis straipsnis — tai jau mirusio varpininko Jono Bildušo, pavadintas "Lenkiškuoju šovinizmu". Keliamas aiškstėn lenkų imperializmas ir išryškunami jų kėsiai prieš mus.

Paskutiniame gi straipsnyje "Kaip infiltruojami raudonie-

PIETŲ AMERIKOJE

40 metų Argentinos
Lietuvių Balsui

Vytautas Balčiūnas Tėviškės žiburiuose ryšium su Argentinos Lietuvių Balso 40 metinėmis plačiau aprašo to Pietų Amerikos lietuvių spaudos vėterapą nuėitą nelengvą, bet garbingą kelią:

Negausi P. Amerikos lietuvių spauda. 100,000 tautiečių apgyventame kontinente spausdinami keli patrijotiniai dvisavaitraščiai: "Argentinos Lietuvių Balsas" ir "Laikas" — Buenos Aires, Argentinoje; "Mūsų Lietuva" — Sao Paulo, Brazilijoje; Venecueloje retkarčiais pasirodo "Tėvų Kelias". "Pažangieji" leidžia "Vaga" Bs. Aires ir "Darbą" Montevideo, Urugvajuje. Buenos Aires taipgi leidžiamos neperijodinės "Eltos informacijos" ir "Revista Baltica" ispanų kalba. Visa laisvoji lietuvių spauda nelengvai verčiasi, bet ypač vargana jos padėtis P. Amerikoje. Nesulaikoma infliacija, negausūs prenumeratoriai ir komerciniai skelbimai baimina leidėjus dėl tolimesnio laikraščio išsilaikymo. Nuo 1927 m. iki dabar buvo pasirodę 10 perijodinių leidinių, bet išsilaikė tik du: 40 metų sukaktį sulaukęs "Argentinos Lietuvių Balsas" ir žengias į 20-tuosius metus "Laikas".

"A. L. Balsas" štabas

Lietuvių apgyventame Villa Lugano, Buenos Aires miesto pakraštyje, yra "Argentinos Lietuvių Balso" redakcija, administracija ir leidykla. Šioje J. L. Suarez 5684 (suc. 39) gatvėje iš tolo matyti dviejų aukštų pastatai: gyvenamas namas ir už jo spaustuvė. Tai lietu-

ji?" A. Ragas rašo apie daugiui mūsų gal nei negirdėtą, pusiau slaptai veikiančią antikomunistinę rusų organizaciją NTS, veikiančią laisvajame pasaulyje. Parodoma, kaip bolševikai deda pastangas įvesti į ją savo agentus ir sugriauti ją iš vidaus. Duodama ir daugiau faktų, rodančių bolševikų terorą, nukreiptą prieš tuos, kurie trukdo jų planus užsieniuose.

Taigi matome, kad šiemetinė varpininkų — valst. liaudininkų rudeninė Seja visai nusisekusi. Mesta gerų grūdų (idėjų) į gerą dirvą (visuomenės masę), ir reikia tikėtis gero (idėjinio) derliaus.

Sėkmės Sėjai!

viškos spaudos ir kultūros židinys. Namai pavadinti "Tulpės" vardu, turi gražių seklyčių. Ji išpuosta lietuvių dailininkų paveiksais, Onos Ozinskienės rankdarbiais ir tautodailės drožiniais. Spaustuvė turi vieną linotipą ir spausdinamą mašiną. Antrame aukšte sutelktas lituanistikos muziejus, kuriame yra labai retų leidinių. Spaustuvėje spausdinama ir kitataučių laikraščių bei knygų. Tai didelė parama lietuviško laikraščio leidimui. Ispaniškai vadinama "La Voz" (Balsas) leidykla išleido daug knygų lietuvių ir ispanų kalba.

"Balso" red. komisijos paskviestas ir dabar "A. L. Balsą" redaguoja Kastantas Norkus. Nežiūrint 74 m. amžiaus, judrus ir dinamiškas visuomeninė veikloj. Priklauso Susivienijimui Lietuvių Argentinoje, A. L. Centriui, L. B-nei, ALOS tarybos valdybai. Daug rašo laisvoje lietuvių spaudoje, plačiai informuodamas P. Amerikos tautiečių gyvenimą.

A. L. Balso leidėjas yra Pr. Ozinskas.

SKOTISKAS TAUPUMAS

Vienas skotas pagavo savo žmoną savo geriausio draugo glėbyje. "Okėi", jis pasakė savo žmonai ir geriausiam draugui", dabar sustokite vienas už antro, kad galėtum viena kulka judu abudu nušauti!"

SIŪSKITE PINIGUS Į LIETUVĄ GAUDAMI DAUGIAUSIA UŽ JUOS.

nemokėdami siuntimo mokesčių. GERIAUSIA IR VERTINGIAUSIA DOVANA YRA DOLERIU PAŽYMEJIMAI, KURIE JŪSU GIMINEMS KETURIS KARTUS VERTINGESNI UŽ RUBLIUS, KA JŪSU GIMINES GALI PAVERTINTI!

Tik už JV dolerių pažymėjimus JŪSU gimines galės išgyti viską, ką tik norės: maisto, drabužių ir daug kitų dalykų — amerikoniškų, vakarų Europos ir vietinių — tik per Vnesposyltorgo specialias dolerių krautuves labai žemomis kainomis.

Pilnai garantuota.

Jokių mokesčių.

už patarnavimą ar siuntimą nei siuntėjui nei gavėjui, nes viską apmoka Vnesposyltorgas.

UŽSAKYKITE DABAR TIK PER INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street

New York., N. Y. 10010

Prašykite mūsų NEMOKAMO katalogo.

Igaliofias atstovas

AMERICAN EXPRESS CO.

ir PODAROGIFTS INC.

J. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 psl. knyga.

Kaina \$1.50

Nei vienas žmogus, norjė pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaičio paruoštos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti netolimą Lietuvos praeitį. Lietuvoje gyvenusieji ir Smetonos valdymo laikotarpį pažįstantieji žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiausiai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaičio knyga galima gauti "Naujienose" darbo valandomis. Kas negali užėti į "Naujienas", tai prašomas persiūsti \$1.50 čekį arba Money Orderį, pridėdant 20 c. persiuntimui paštu, tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

Gavę pinigus, tuojau knygą pasiųsime.

JUOZAS STROLIA

“MANO MYLIMAM BERNELIUI... MYLIMAI MERGELEI...”

Prieš keliasdešimt metų viename Klaipėdos miesto judamųjų paveikslų teatre buvo rodomas trumputis pusiau rimto, pusiau komiško turinio filmas, kuriame buvo pavaizduota šeimos istorija. Ji buvo padalinta į tris skirtingus laikotarpius.

Pirmutiniame paveiksle buvo parodomas akmens amžiaus laikotarpis. Šiame laikotarpy žmogus dar nebuvo sėslus žemės gyventojas, bet iš vienos vietos į kitą besibastęs klajoklis, kuris visus savo ir savo šeimos gyvybei išlaikyti reikalingus daiktus įsigydavo daugiausia tik medžiodamas. Savo maistui ir aprangai jis medžiodavo girių ir laukų žvėrelius, kurių mėsą sunaudodavo maistui, o iš kailių pagamintais drabužiais rengdavosi, kad save ir savo šeimą apsaugotų nuo lietaus, sniego ir šalčio.

Savo maistui žmogus gaudydavo taip pat vandenių gyventojas — žuvis ir medžiodavo paukščius.

Paukščiams užvydėdamas beribės laisvės erdvėje, žmogus ėmė puošti bent paukščių plunksnomis ir pradėjo save vadinti didžiųjų skraiduolių varkais; aru, vanagu, garniu, net štrausu ir kitaip.

Šeimoje augdamas berniukas, pagaliau imdavo jaustis jau esąs suaugęs vyras, kai jam nei iš šio, nei iš to po nosim ir aplink veidą pridėgdavo plaukų. O kaip žinoma, plaukai neauga į ilgumą kaip kad nendrės, bet truputį paaugę riečiasi atgal ir jų savininkui, be kitų jausmų ir naujų troškimų, sudaro dar vieną naują neišgyventą jausmą, bū-

tent savo plaukais veido kutenimą.

Visi tie nauji prigimties reiškiniai jam primindavo, kad jau metas pasiruošti nepaprastam žygiui — medžioklei, kurios svarbiausias tikslas susimedžioti sau žmoną.

Jei visų kitų rūšių medžioklės būdavo tik kasdieninis rutinos darbas arba pareiga, kurią kasdien jam uždėdavo urzgiąs skrandis ir šaltis, tai visai kitas reikalas buvo susimedžioti žmoną.

Nors šis, dar vos neseniai plaukais apžėlęs vyras dabar jautėsi esąs daug tvirtesnis už bet kurią mergaitę, tačiau nekasdieniška ir neįprasta žmonos medžioklė ir drąsiausiam vyrui iš pradžių keldavo nerimą ir susijaudinimą. Betgi kas reikia, tai reikia. Bijodamas ir varždamasis čia nieko nepadarysi.

Neišvengiant mažyčio nuklydimo į pakeles, tenka manyti, kad ir visi mūsų lietuviškieji Anuprai ir Baltrai čia Amerikoje tik todėl paliko senberniai, kad susitikdami su išteketi pasirengusiomis Agotomis ir Brigitomis visada varžydavosi, drebdavo ir, žado netekę, niekaip negalėdavo joms pasakyti, kad jie nori vesti. O vien tik norų juk dar nepakanka; reikia ir veiksmų. Tereikėjo mandagiai išstentėti tą, beveik ritualiniu tapusį, magiškąjį sakinį: “Mielai Agočiute arba Brigičiute, ar sutinki būti mano šonkauliu, mano žmonele? Eh?” Ir būtų visas reikalas pasibaigęs palaimintu, amžinai nebeatmezgamu mazgu kur nors bažnyčioje, o iš tenai

ST. BALZEKO, Jr. MUZIEJUJE

Dr. P. Jokubka, Amerikos Lietuvių Demokratų Lygos prezidentas, stovi prie šarvuoto riterio St. Balzeko, Jr. Lietuvių kultūros muziejuje. Jis apžiūrėjo retų knygų kolekciją muziejaus knygynne, kurį tvarko Jurgis Kasakaitis

klebono profesorium tituluojamas vargamistra būtų išlydėjęs Vokietijos nacių pranokėjo Richardo Wagnerio arba žyduko Felikso Mendelssohno maršais, iš kurių pirmasis buvo sukurtas kaip vedybinių ryšių atpalaidavimo pranašystė, o Mendelssohno maršo muzika buvo skirta

akomponuoti jaunikio pavirtimui į asilą.

Bet tai niekis, jei tokiu atveju Mendelssohno maršas visai ne laiku išplepa tikrąją tiesą. Svarbu, kad nuo to momento buvęs jaunikis jau gali prieš savo draugus pasigirti turįs “nuosavą žmonelę”.

POV. DIRKIS

ELEGANTIŠKAS MARŠALAS IR PIRMASIS DIPLOMATAS

Storasis Reicho maršalas Goeringas save laikė elegantiškiausiu maršalu pasaulyje. Jis ypatingai mėgdavo baltą spalvą. Be maršalo neapsieidavo nė vienas paradas ar valstybinės iškilmės. Maršalas dominuodavo kinų kronikose ir jo figūra puošdavo propagandinių žurnalų puslapius. Jis tuo laiku buvo labai didelis valstybės vyras ir vienas iš didžiojo Reicho vadų, kurie buvo pasiryžę valdyti visą pasaulį. Ir po visų pralaimėjimų maršalas vis dar norėjo plaukti paviršiuje ir jaustis dideliu žmogum. Kas atsitiktų, jeigu jį vėl įvilktų į tą puošnią uniformą ir į rankas įduotų maršalo lazda. Tikriausiai vėl bandytų vesti Vokietiją nuo vieno pralaimėjimo prie kito ir nesvyruodamas šauktų: “Mes nugalėsime!” Tas maršalo užkietėjimas labiausiai išryškėjo jo apsigynimo kalboje Niurenbergo teisme.

Kaip Goeringas išėjo teisintis prieš teisėjus ir pasaulį, kažkas iš vidurio salės pasakė: “Kaip jis sumenkėjo. “Prieš vokiečius, kurie labiausiai nuo jo nukentėjo, Goeringas net nemanė teisintis. Jis buvo tikras, kad vokiečiai jo nesmerkia.

Kalbėdamas teisme, Goeringas jautėsi atstovaujans nacionalizmui, jo įsitikinimu, pajėgiu suteikti Vokietijai reikiama kumštį. Vokiečiai, mat, laikėsi seno romėnų principo, kad norint taikos, reikia ruošti karui. Tuo principu besivodavodamas, jis ir ginklavęs vokiečių tautą. Goeringas savo kalbą pradėjo atgailestaujančiu tonu, bet vėliau taip įsismagino, kad iš apsigynimo perėjo į agitaciją.

Goeringas apgalestavo, kad Vokietija buvusi vargšė, ją visi skriaudė. Nacionalsocializmas ir atėjo tas skriaudas atitaisyti. Jei jis būtų buvęs Hitlerio vietoje, tai jis būtų daręs tą patį, gal tik su mažesne išmintimi.

Goeringas išdėstė ir savo planą. Pagal jį jis pirmiausia būtų užgrobęs Dancigą, o tik paskui būtų ėjęs į Sudetus ir t. t.

Goeringui nors paskutinį kartą rūpėjo išaukštinti fiurerį ir vokiečių tautoje jį palikti dideliu. Hitleris buvo nacionalsocializmo vadas. Jis žuvo, bet nacių judėjimas pasiliko.

Į karo vedimą vienodai žiūrėjo Hitleris, kaip ir kiti nacionalistų vadai. Ir maršalo pirmas šūkis buvo revanšas. Vo-

kiečiai jį puikiai išgirdo. Vokiečiai nematė Goeringo kalbančio prieš teisėjus. Jie Goeringą matė tada, kada jis dar buvo Goeringas, bet ne kalinys Nr. 1. Ant jo didelio plataus veido ir buvusio riebaus sprando jau aiškiai matėsi raukšlės, kurių tačiau vokiečiai nematė. Vokiečiai ir dabar turi žurnalų su puošniais maršalo atvaizdais, kurie jiems jį primena. Tačiau karikatūros, kurios teismo metu buvo nupieštos, taip ir nepasirodė vokiečių spaudoje. Mat, Goeringas vokiečiams buvo senas, puošnus Goeringas. Jie kaip ta senutė, Niurenberge pardavinėjanti spaudą, ne vieno paklausdavo: — Kaip jūs manote? Goeringo ir jo draugų, tur būt, nesušaudys? Juk jie buvo toki geri ir tiek daug gero padarė vokiečių tautai.

Nors daugumas Vokietijos miestų buvo sugriauti, milijonai žmonių žuvo, milijonai liko invalidais, bet vokiečiai kalbėjo: — Kaip mūsų miestas buvo subombarduotas, tai Goeringas pirmas atėjo mums į pagalbą. Pagaliau senas vokiečių lyg ir naiviai klausia: — O kas su mumis būtų atsitike, jei nebūtų buvęs Goeringo? Būdavo nebandyk vokiečiui kalbėti, kad jo miestas būtų išlikęs sveikas. Vokiečiai

tuo netikėjo. Jis įsitikinęs, kad ta nelaimė jo miestui buvo neišvengiama. Jų manymu, tik Goeringas tą nelaimę švelnines.

Gal Goeringui nesunku buvo teisme tą savo kalbą drožti, bet jam labai sunku buvo atlaikyti trijų kaltintųjų kryžminę ugnį. Čia Goeringas jautėsi labai nejaukiai ir buvo priverstas griežtis viso propagandinio apsukrumo, kad nesusikompromituotų, ypač jo asmenį liečiančiuose klausimuose. Į visus klausimus, kurie lietė Goeringo asmenį, jis stengėsi surasti kuo daugiau lengvinančių aplinkybių. Į klausimus, kurie jo nelietė, jis davinėjo kitokius atsakymus. Būdingas buvo jo atsakymas, kad jis nenorėjęs visos Austrijos prijungimo. Tuo tarpu Hitleris galvojo tik apie glaudžią sąjungą. Goeringas patvirtino mintį, kad jo reformos nacionalistų imperialistinėj politikoj būtų buvę daug radikalesnės.

Visai kitaip atrodė tariamasis diplomatas von Joachimas Ribbentropas. Jis Niurenbergo teisme atrodė labai liūdnei. Ribbentropas labai mėgdavo viešai rodytis ir dalyvauti diplomatinėje iškilmėse. Jis jautėsi gerai tiek SS uniformoj, tiek ir diplomato frake. Jis visur stengėsi pa brėžti savo išsiauklėjimą ir ma-

Akmens amžiaus epochoje šeimos sudarymas neteikė kurių nors nenugalimų sunkumų ir, kaip filmas yra parodęs, vykdavo labai paprastai. Kur nors už uolos pasislėpęs jaunikis tykodavo kada pro šalį praeis būrys mergaičių, einančių prie vandens. Kai jos grįždavo atgal į savo gyvenvietes, bernas, nusiziūrėjęs vieną, jam daugiausia patinkamą mergelę, staiga puldamas į visą būrį, apsvaigindavo ją buože ir įsitraukdavo į savo gyvenamąją olą.

Tokiu paprastu būdu vedusi pora toliau filme buvo parodoma po dešimties vedybinio gyvenimo metų einanti pasivaikščioti. Su abiem laimingais tėvais kartu išeidavę pasivaikščioti bent dvylika ar net penkiolika vaikų, kurie savo tėvus visą gyvenimą laikydavę pagarboj ir jų patarimų klausydavę.

Antras šeimos vystymosi paveikslas buvo parodomas, kada žmonijos civilizacija jau aukštai buvo pažengusi. Čia buvo parodomas petingai nauagęs jaunikis, kuriam vedybų reikalingose betgi nebūdavo leidžiama sauvaliauti. Žmoną jam parinkdavo tėvai, kurių sprendimas būdavo galutinis ir be apeliacijos. Šios vedybos įvykdavusios jau su piršliais, su vestuvininiais — pareigūnais ir su linksmybėmis.

Po jungtųjų praslinkus dešimčiai metų ši pora taip pat eidavusi pasivaikščioti. Kartu su jais išeidavę dar bent penki arba net dešimtys vaikų, kurie savo tėvus vadindavę malonybiniais vardais: tėveliu, mamyte ir visame kame jų klausydavę.

Trečiasis šeimos vystymosi etapas ekrane vaizdavo jau modernius, mūsų laikus.

Į vyrus suaugęs tėvelių sūnelis, pajutęs pirmąjį vedybinį

ST. BALZEKO, Jr. LIETUVIŲ KULTŪROS MUZIEJUJE

Nuotraukoje: St. Balzekas, Jr., Dr. Alex Hagentorn iš Los Angeles, p. J. Urbutienė ir inž. Al. Urbutis, prie P. Rimšos skulptūros Lietuvos Mokykla replikos, K. Karaliaus iš medžio išdrožtos.

gyvenimą šaukiantį jausmą, dabar jau nebeina nei prie jūros su buože ir nebelaukia ten ateinančios savo karalaitės, kad galėtų ją apsvaiginti. Tėvelio nei mamytės taip pat nebesiklausia kokią žmoną jis turėtų vesti, bet slampinėja iš vieno viešbučio į kitą, iš vienos tabako dūmų ir alkoholio garų pritvinsios šokių salės į kitą, kur joks tėvelis nei mamytė negali matyti nei girdėti kaip ir su kuo jų sūnelis ruošiasi vedybiniam gyvenimui. O dažnai jis prieina net prie to, kad nebe jis ruošiasi vesti, bet jam paliekama tik pareiga vesti žmoną, kurios jis, iš arčiau daugiau prisiziūrėjęs, jau nebe norėtų matyti, bet norėtų bėgti nuo jos per devynis laukus. Deja,

čia kartais įsimašo negailestingi šalies įstatymai, kurie jį priverčia vesti. Ir veda jis...

Įvyksta iškilmingos vestuvės su pompa, su auksinėmis raidėmis išrašytais pakvietimais, su tūkstančio ar net su daugiau vis rinktinių svečių-viešnių, su "tradicinių ryžių" bėrimu į jaunave džius prie bažnyčios durų ir su visą nuogą teisybę pasakančiais iškilmingai skambančiais Wagnerio ir Mendelssohno maršais... O po visų tų iškilmingų apeigų — kumpiais, dešromis, su rincuku vyneliu ir kitais užjūrio gėrimais, su prisivalgiusių ir prisigėrusių svečių linkėjimais laimės, "vaisingų metų" ir t. t. ir t. t.

Nesustojamai praslenka de-

šimt vedybinio gyvenimo metų. Vieną dieną ir ši moderni šeima sumano išeiti pasivaikščioti. Pasidabinę paskutinės mados drabužiais, pasipuošę brangiais kailiniais ir deimantais, abu jie žengia žingsnį į saulėtą pavasarį. Į pasivaikščiojimą žmonelė išsiveda visą savo šeimą — spalvotais kaspinėliais padabintą šunelį Fi-fi...

Vieną dieną tas lygiateisis ir vienintelis šeimos narys — šunelis Fi-fi, netyčia nurijęs savo ponios muilo gabalėlį arba kitą, į edamą gaminį apgaulingai panašų daiktą, suserga, o netrukus ir visai nugaišta.

Dabar poniai ateina liūdesio ir ašarų dienos. Iš gailėsio taip

(Nukelta į 6 psl.)

nierų saikingumą. Niurenbergo teisme von Ribbentropas pradžioje buvo santūrus, ypač sakydamas savo pasiteisinamąją kalbą. Lengva buvo suprasti, kad ilgom kalinimo dienom tą kalbą buvo mintinai išmokęs.

Ribbentropas buvo apsirengęs civiliai ir savo kalbą pradėjo pusbalsiai. Pirmiausia klaidžiojo po savo kilmės knygas, po mokyklas, kuriose jis mokėsi, įrodinėjo savo išsiauklėjimą prancūzų dvasioje. Teisėjai turėjo klausyti jo didelės meilės prancūzų tautai ir jų kultūrai. Taip pat jo tauraus patriotizmo, kuris krizių metais jam davė mintį kurti plačios apimties nacionalinį frontą, kad tuom palengvintų ūkinius sunkumus. Ribbentropas ilgai laikėsi nuosaliai, kol 1932 m. Berchtesgadine susitiko Hitlerį.

Von Ribbentropui atrodė, kad Hitleris truputį kitoks, negu Goeringas jį atvaizdavo. Ribbentropas Hitlerį piešia tokiu žmogum, kuris visai nesileidžia patariamam, perkalbamas ar pamokomas. Ribbentropas ir visi kiti buvo pastatyti tik tam, kad vykdytų fiurerio valią be atsikalbinėjimų ir nebandytų kritikuoti arba prieštarauti. Ribbentropas užsienio politikoj daręs tik tai, ką jam Hitleris įsakydavo. Ribbentropas vykdęs net

ir tokius Hitlerio įsakymus, kurie vokiečių tautai aiškiai buvę kenksmingi.

Vienas žurnalistas, išklausęs Ribbentropo kalbos, išsireiškė, kad Ribbentropui ne Vokietija arba vokiečiai buvo svarbu, bet jų dvarai, kuriuos Ribbentropas nusavinęs ir paversdavęs savo nuosavybe. Ribbentropas tokiu būdu išgijęs kelis dvarus ir tapęs vienu iš stambiausių žemvaldžių Vokietijoje. Šeši dvarai buvo pakankamas atlyginimas už paklusnumą. Reicho valdžioje buvo du panašūs tipai, kurie Hitlerio įsakymus vykdavo be mažiausio pasipriešinimo ir už tai būdavo gausiai atlyginami. Goeringas meno turto pasisavinimu, o Ribbentropas — dvarais. Kaip Goeringas gaudė visokias meno brangenys, taip Ribbentropas — dvarus. Nei vienas, nei kitas su priemonėmis nesivaržė. Ribbentropo nusikaltimų lape yra užfiksuoti faktai, kad jis nesivaržė kacetuose nužudyti žmones, kad pasakui galėtų nusavinti ir valdyti jų dvarus.

Reikia atkreipti dėmesį ir į mums lietuviams įdomų slaptą susitarimą tarp SSSR ir Vokietijos. Tas susitarimas tiesioginiai palietė Lietuvą ir visą Pabaltijį. Tai buvo padaryta 1939 m., rugpiučio 22 dieną. Tada tarp SSSR

ir Vokietijos buvo pasirašytas ne tik nepuolimo paktas atitraukęs Sovietų Rusiją nuo vakarų sąjungininkų, bet ir papildomas slaptas protokolas. Tuo protokolu Latvija ir Estija buvo atiduotos Rusijai, o Lietuva palikta Vokietijos sferoje. Lenkija tuo protokolu buvo perskelta pusiau. Rusai sutartą Lenkijos dalį pasiėmė tuo laiku, kai vokiečiai Lenkiją jau visai buvo sugniuždę.

Atsimename, kaip vokiečiai mus vis įtikinėjo, kad vakarų demokratijos Pabaltijį buvo atidavę rusams, o tik vokiečiai ištikimai saugo tų valstybių interesus. Tačiau buvo kitaip. Norėdami atitraukti SSSR nuo sąjungos su vakarais, vokiečiai Pabaltijį atidavė Rusijai. Net ir tada, kaip rusai įžygiavo į vokiečių "interesų sferą" — Lietuvą, Vokietija tylėjo. Vokietija savo "interesų sferą" apsiribojo Klaipėdos kraštu. Kaip matome jau prieš karo pradžią buvo prekiaujama mūsų laisve ir mūsų nepriklausomybe.

Pardavėjai kitų laisvės buvo nuteisti ir nubausti. Kartu turėjo būti pasmerkti ir visi tie aktai, kurie nieku nenusikaltusioms tautoms atėmė laisvę. Kiekvienas lietuvis yra dėkin-

gas šiam tarptautiniam teismui, kad jis slaptą Pabaltijo pardavimo dokumentą iškelė į viršų. Gaila tik, kad susidėjus aplinkybėms ir antroji to šlykštaus biznio pusė nebuvo pasodinta į kaltinamųjų suolą.

Ribbentropas, kuris su rusais dalinosi Baltijos ir Lenkijos valstybes, kuris visus Hitlerio užgrobtos patvarkymus perduodavo užgrobtųjų valstybių atstovams, teismui aiškinosi, kad jis visomis išgalėmis stengėsi visus nesusipratimus išspręsti diplomatiniais pasitarimais. Esą, Goeringas būtų dar kariavęs, o jis — ne. Hitleriui Austrijos prijungimas buvęs širdies dalykas, o Ribbentropui tas reišė — nei šilta, nei šalta. Jis buvęs tik valdininkas.

Atsakinėdamas į kaltintojų ir teisėjų klausimus, Ribbentropas labai pralinksmindavo auditoriją tvirtindamas, kad nepriklausomų valstybių užgrobtai nebuvo agresijos aktai, bet tik neišvengiama būtinybė. O Liuksemburgas buvęs užimtas vien dėl to, kad jis buvęs mažas. Tai tikrai nelaimingi tie mažieji, kurių pasaulyje buvo, yra ir dar ilgai daug bus.

(Pabaiga)

MANO MYLIMAM BERNELIUI...

(Atkelta iš 5-to psl.)

neverkdavusi akmens amžiaus mėtina, mirus net keletai iš penkšimtosios jos vaikučių, kaip šitaip modernaus amžiaus poniai gaila nugaišusio vienintelio jos šeimos nario — šunelio Fi-fi.

Bet nebūtų ji modernių laikų ponia, jei nesugalvotų kaip sukurti savo didžiausiam liūdesiui atpildą. Ji nutaria palaidoti savo mylimą šunelį į kapus ir įamžinti jo vardą ir karštos savo meilės įrodymą į granito paminklą.

Vieną dieną šunų kapinyne atsiranda šviežiai suraustos žemės kapas, pažymėtas dar tik įsmeigtu medinio kryželio ženklu. Netrukus betgi ant kapo išdygsta puošnus granito antkapis, kuriame užklydęs praeivis galės išskaityti šunelio vardą, gimimo ir "mirimo" datas, savininkės vardą-pavardę ir jos pareikštą amžinąją meilę nugaišusiam keturkojui...

— Tai labai tuščia ir šlykšti pasaka, — pasakys nevienas nuo tikrovės pabėgti noris skaitytojas, ir pasipiktinęs nunes laikraštį.

Bet argi čia pasaka?!

Toli gražu — ne! Iš pradžių tai buvo prisiminimas iš filmo, kuriam tuo metu maža dėmesio buvo skirta, nes jis atrodė kaip fantastinis režisieriaus išsigalvojimas. Dabar susiduriant su šiais reiškiniais vietoje, tenka sugrįžti į seniai iš apyvartos išėjusį filmą ir atitaisyti tuometinę klaidingą apie jį nuomonę.

Kad galėtum patirti apie dvikojų žmogaus meilę keturkojam gyvuliui, šiandien nebereikia vykti į atkastuosius Pompėjos, Herculeano ir kitus senovės miestus. Apie tai yra prirašęs knygų Paul Marguerite ir kiti šio žanro prancūzų rašytojai. Šveicarų gydytojas, dr. Forelis, savo išsamiam "Lyties klausimė" yra aprašęs kaip carizmo laikais Rusijoje vienas armėnas būvęs teisiama už jo karštą meilę ožkai. Nors teismai jį įtikinėję, kad ožka buvusi pirktą už jo nuosavus pinigus, taigi, ji esanti jo nuosavybė, bet teismas jį nuteisė aštuoneriems metams kalėjimo.

Tačiau kam čia mums dabar skaityti Paul Marguerite arba dr. Forelio raštus? Jei mielas skaitytojas iš Chicagos į Clarendon Hills kada nors bekeliausi, nepamiršk sustabdyti savo "kadilakišką" aklį ir į pakelę žaliuojantį ir žydintį dirvoną užsukti plačiausia. Tame dirvone rasi didelį šunų kapinyną su akmens, granito, marmuro antkapiais ir šaukiančiais karštos meilės užrašais ant jų, kaip pvz: "Son Skipper. My sonny, my sweetheart, my love. I wil never forget you. I miss you very much". (Seka datos ir savininkės ar savininko pavardė). Kitur įgraviruota: "Our baby Trixie Penelope", "To our darling baby with all our love forever". Kitur vėl: "Fuzzy, 16 years of love", "My love for you will live forever". Skaitlingi antkapiai su

užrašais: "To my beloved boy", "To my beloved girl", ir kitokiais meilės ir skausmo išsiveržimais ir vis antkapiai, antkapiai ir šviežios žydinčios gėlės (matyt, dažnai keičiamos).

Jei malonus skaitytojas manytų, kad lietuviai čia aprašoma vieta nebus įkėles savo kojos, tai labai apsiriktų. Lietuvių visur esama! Kažkoks linksmy plaučių rašytojas 1913 metais Brooklyne išleistoje "Istorijoje abelnoje" skelbė, kad ir Senajame Įstatyme visur buvę ir lietuviai. Jie buvę geri biznieriiai ir real-estatininkai. Net pačiam Abromui jie esą pardavę žemės sklypą palaidoti jo senelei. O prie Babelio bokšto statybos taip pat daug lietuvių dirbę ne dženitoriais, bet planuotojais.

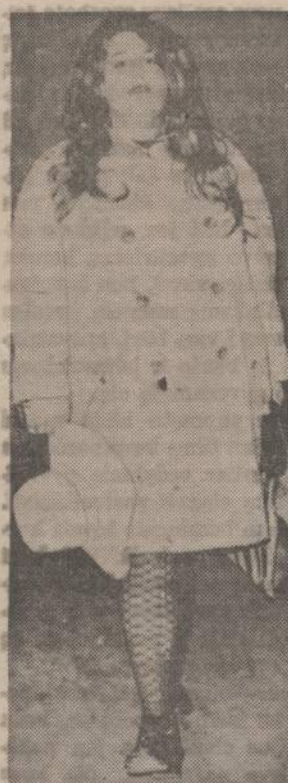
Perspaušdinamos prof. Viktoro Biržiškos "Neužgijusios žaizdos"

Kai 1963 m. per Kalėdas prof. Viktoras Biržiška susirgo, Čikagoje susidarė Komitetas tikslu globoti ligonį, buvusį apvertkinoje materialinėje ir fizinėje būklėje. Visuomenė labai jautriai atsiliepė į komiteto šaukimąsi ir sudėjo gausiai aukų, iš kurių apmokėtas gydymas ir ligoninė, o 1964. I. 27 profesoriui mirus, padengtos laidojimo išlaidos ir vėliau patvarkytas paminklas ant brolių profesorių Vaclovo ir Viktoro kapo Lietuvių Tautinėse Kapinėse. Iš surinktos sumos buvo likę dar 1.119.61. Tą sumą, Komitetui likvidavusis, perėmė specialiai prof. Viktoro Biržiškos raštų palikimui tvarkyti komisija, susidedanti iš V. Daugirdaitės Sruogienės, prof. S. Dirmano ir M. Gudelio. Komisija nutarė šiuos pinigus panaudoti išleidimui likusių profesorius raštų. Susitarta su "Nidos" leidykla, kad ji išleis prof. Viktoro Biržiškos atsiminimus iš kovų su lenkais Vilniuje 1920 — 22 m., "Neužgijusias žaizdas". Ši knyga, parašyta gyvai ir turinti istorinės vertės, buvo atspausdinta Lietuvoje, Šaulių Sąjungos, 1936 m. Autorius pats rūpinosi jos perspaušdinimu ir dar broliui, prof. Mykolui Biržiškai gyvam esant, kartu su juo buvo padaręs pataisų ir papildymų. Komisija pažadėjo "Nidos" leidyklai finansuoti šią laidą. Prie jos bus pridėtas ir prof. Mykolo Biržiškos straipsnis apie to laiko Vilniaus lietuvių gimnaziją, kuris yra ir "Neužgijusių žaizdų" papildymas ir M. Biržiškos "Mūsų kovų dėl Vilniaus" tęsinys.

Be to iš likusių komisijos žinioje esančių pinigų komisija nupirko iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Kultūros skyriaus 25 prof. Vaclovo Biržiškos "Aleksandryno" komplektus, kurie yra deponuoti Vilniaus Lietuvių Sąjungos globoje su sąlyga, kad jie bus persiųsti į Lietuvą susidarius tam tinkamomis sąlygomis.

Nors Babelio bokštas ir sugriuvo, o nuo to ir visų žmonių kalbos susimaišė, bet Babelio bokšto idėja pas mus išliko ligi šių dienų gyva ir aktuali.

Akyvaizdoj čia suminėty kronikų ir faktų tegalima būtų pridėti, kad mūsų tauta gali tik didžiulis ir būti rami, nes ji yra daug senesnė, negu istorijos vadovėliai apie ją byloja, jei ji siekia net Abraomo bobutės laikus. Be to, ji yra taip pat ir labai jauna, nes savo pažanga ji neatsilieka nuo visų kitų jausniausių tautų. Ir Chicagos šunų kapinyne lietuvių tauta yra taip pat tirstai atstovaujama. Ant garbingų ir mylimų šunų granito antkapių mes galime matyti Gudauskio, Ulbo, Mateikos, Brazinsko, Lescauskio, Gudėno, Masulio, Pociaus, Šnrykio, Remkaus ir kitų garbingų iškilųjų tautiečių pavardes.

Britų policija buvo suėmusi "hipišką" dainas dainuojančią amerikietę Cass Elliott, vadinamą Mama. Policija tvirtino, kad ji pavogusi iš vieno hoteliuko du blanketus ir nesugrąžinusi raktu. Teisme neįrodyta, kad 210 sverianti ir dainuojanti Mama būtų blanketus išsivežusi. Ji džiaugiasi, kad britų teisingumo organai jos vardo "nesutepė", bet Anglijoje ji vargu kada dainuosianti.

Dvi vaistų kompanijos žada atpiginti vaistus

Dvi didžiulės vaistinių kompanijos pasiskelbė atpiginsiančios receptams naudojamus vaistus beveik per pusę. Apie tai esą pranešta gydytojams. Viena yra Grays co., Clevelande, su 169 savo vaistinėmis; antroji yra Peoples, Washingtone, su 250 vaistinėmis.

Tvirtinama, kad šių dviejų žygis prisidės bendrai prie vaistų kainų numažinimo.

Nežmoniskai aukštas kainas vaistinėse palaiko specialūs įspaudai — fabriko ženklai (brand, trademark), kuriais paženklinami vaistai paskaitomi dukart brangiau, kai tie patys vaistai, be tų ženklų, tik paženklinoti savo cheminiu vardu (generic) kaštuoja maždaug dukart pigiau.

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlausko knyga apie Amerikos lietuvių pastangas daryti įtakos į krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Orderis bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

ŽIUPSNELIS PRISIMINIMŲ IŠ MANO JAUNYSTĖS DIENŲ

(Tesinys)

Šie tikybės dėstytojai, nors ir atsargiai, įdiegdavo mokiniams dar tokią mintį, kad jie turi ne tik melstis lietuviškai, bet taip pat būti tokiais lietuvišiais, kurie visur mokėtų kovoti už lietuviybę ir rūpintusi priemonėmis lietuvių laisvei įgyti. Mat, tie tikybės dėstytojai tada buvo slaptosios lietuvių spaudos užtarytojai.

Tais laikais, toje dviklasėje mokykloje (ketvirtame ir penktame skyriuje) buvo dėstomos higienos pamokos, kurias dėstė gydytojas Zmitravičius. Vis dėl to reikia pasakyti, kad tokie pamokymai, kaip reikia savo sveikatą saugoti, buvo labai naudingi mokiniams, nes jie tada gana tvirtai sau įdiegdavo tuos sveikatos išlaikymo pagrindus. Pas tą higienos dėstytoją Zmitravičių mokiniai galėjo nemokamai (jo kabinete) po pamokų patikrinti savo sveikatą. Man pačiam gana dažnai tekdavo "sveikatą tikrinti" pas tą daktarą, nors visada buvau sveikas. Ir kai po pamokų į jo kabineta įžengdavau, tai jis tuojau juokaudamas įdėdavo į mano mokyklinę kuprinę šalia sąsiuvinių ir vadovėlių keletą draudžiamų lietuviškų knygų, kurias parnešdavau namon. O tas knygas Zmitravičiui pristatydavo paštininkas Dundzila (mirusio Chicagoje 1951 m. Adomo Dundzilos tėvas).

Gydytojas Zmitravičius, kuris nors ir buvo lenkų kilmės, gerai buvo išmokęs lietuviškai kalbėti ir labai padėdavo kitiems lietuviams platinti draudžiamą tada lietuvišką spaudą. Paštininkas Dundzila vežiodavo pašta iš Vilkaviškio per Marijampolę į Kalvariją, ir atgal. Kadangi Kalvarijos pašto arkli-dė buvo tame pat kieme, kur d-ro Zmitravičiaus gyvenvietė ir kabinetas, buvo labai patogus tas knygas ir laikraščius pristatinti. O man buvo patogus dažnai užbėgti pas daktarą neva sveikatos patikrinti.

Tais laikais, kada teko man lankyti tą dviklasę mokyklą, be tikrųjų gydytojų, išėjusių tam tikrą mokslą, visur buvo nemaža vadinamųjų raganių arba burtininkų, kurie padėdavo atspėti ateitį, bet ir pagydyti mokslo nuo, kai kurių ligų. Kas jausdavosi kuo nors sunegalaves, tai eidavo pasitarti dėl savo sveikatos pas burtininką. Bet kiti žmonės vis dėlto teidavo tik pas profesionalą gydytoją, o jei tas nieko nepadėdavo, tad tokiais atvejais pasirinkdavo kokį nors burtininką. Vienas mūsų kaimynas, kuris jau buvo šiek tiek pasilayinęs, visokiais būdais stengėsi kitiems žmonėms įrodinėti, kad tie visi raganiai ar burtininkai esą apgavikai, kurie stengiasi iš kiekvieno nučiupti paskutinį kasnį. Bet kai jis pats po kiek

laiko sunegalavo, jausdamas įvairių kūno dalių skausmus, ir ėmė vaikštinėti pas vieną kitą gydytoją, ir matydamas, kad nė vienas gydytojas negali jo pagydyti, tad pradėjo jau kitaip galvoti ir pagaliau nutarė pamėginti savo ligas gydyti pas burtininką. Vienas mūsų kaimynas, teturėjęs tik vieną marga žemės ir mažą trobelę, buvo pasižymėjęs kaip nepaprastai burtininkas. Jis kartais atėdavo su savo pacientu į mano tėviškės sodybą ir prie klėties medinės sienos atlikdavo savo raganavimą. Jis sienoje išgrėždavo nedidelę skylutę ir paruoštą mediniu kamščiu užkisdavo, kaip žmonės sakydavo, visokių negalavimų sukėlėjas. Taigi, tasai žmogus, kuris anksčiau prieštaravo visokiam raganavimui, pakeitęs savo nuomonę atėjo su tuo raganiumi arba burtininku prie mūsų klėties. Kai kiti žmonės buvo atėję pasiziūrėti, tai raganius pasakė, kad jie pasišalintų, bet vaikai tegali pasilikti pasiziūrėti. Tokiu būdu teko man pamatyti to raganiaus procedūrą. Kai tą skylutę jis išgrėžė ir rankoje laikė iškėlęs tą kamštelį, tai pavartojęs visokius keiksmažodžius, pasakė savo pacientui, kad visas piktasias dvasias, kurios sudarydavo visokius kūno skausmus, įkiša į tą skylutę ir užkala tuo mediniu kamščiu. Ir kaip keista visiems pasidarė, kad tas žmogus tuojau pagijo nuo visokių negalavimų ir jokių skausmų daugiau nebeturėjo.

Mat, tada žmonės mažai tenusimanė apie nervinio pobūdžio ligas, kuriomis negalavo tas mūsų kaimynas, kuris tokiu savijaitigos būdu pagerino savo sveikatą. Juk ir šiais laikais vadinamoji autosugestija tokiais atvejais sėkmingiausiai pagerina sveikatą; tik reikia mokėti ją įdiegti pacientui.

Keliais metais prieš lietuvių spaudos atgavimą daug kur smarkiai pasireiškėdavo tokie veikėjai, kurie rūpinosi, kad užsienyje leidžiamą lietuvių spaudą būtų skaitoma didesniu lietuvių skaičiaus. Ir tie stropiausi lietuviškų knygų propagandistai, kurie įvairiose vietose pasireiškėdavo, dar vienur kitur savo žodžiais kitiems primindavo, kad visas tasias blogybes daro esamoji caro valdžia. Sodžiaus žmonės tokius propagandistus vadindavo "cilikais". Tokiu vardu tada buvo įprasta vadinti socialdemokratų.

Kai buvo leista lietuvių spauda (1904) ir Lietuvoj atsirado lietuviški laikraščiai ir knygos, tai visi nepaprastai džiaugėsi. Daugelis žmonių, kiek tenka man prisiminti, dar sakydavo, jog esą būtų gerai, kad Lietuva gautų autonominę; bet vis dėlto atsiradavo žmonių, kurie sakydavo, jog geriausia būtų turėti visiškai nepriklausomybę.

NOVELĖS — APYSAKOS KONKURSAS JAUNIMUI

Detroito St. Butkaus šaulių kuopos Spaudos ir Kultūros Sekcija skelbia Novelės-Apysakos konkursą, 1968 m.

Konkursinių rašinių premijavimo taisyklės:

1. Konkurso tikslas: Lietuvos Laisvės ir Nepriklausomybės atstatymo 50-ties metų sukakties iškilmingas paminėjimas.
2. Rašinių žanras — apysaka ar novelė.
3. Rašinių dydis: penkiasdešimt (50) ar daugiau mašinėle rašytų puslapių, vieną eilutę praleidžiant.
4. Rašinių turinys autorių pasirenkamas laisvai, bet pareidautina, kad būtų paryškintas tautos solidarumas bei patriotizmas kovose už Lietuvos laisvę.
5. Rašiniai ar jų dalys jau buvę skelbti spaudoje konkursui nepriimtini.
6. Konkurse gali dalyvauti: visi laisvojo pasaulio lietuviai — ne vyresni 30 m. amžiaus.
7. Rašinių premijos: I-ji — 300 dolerių (šaulių Laisvės kovotojo auka); II-ji — 200 dolerių (St. Butkaus šaulių kuopos auka ir III-ji — 100 dolerių (šaulių Mykolo Vitkaus auka).
8. Šį konkursą vykdo, įvertina rašinius, paskirsto premijas ir rašinius spausdina — šaulių kuopos Spaudos ir Kultūros sekcija: pirm. Vladas Mingėla, sekretorė Marija Sims ir nariai: Leopoldas Heiningas, Marijonas Šnapštys (taisyklių redaktorius) ir Alfonsas Ziedas. Esant reikalui, sekcija kviečiasi talkon literatus — ekspertus. Konkursui pristatyti rašiniai spausdinami vienkartinuose leidiniuose ar periodinėje spaudoje Sekcijos nuožiūra, be atskiro autoriaus sutikimo ir atlyginimo.
9. Kiekvienas rašinys privalo būti atžymėtas tik slapyvardžiu. Autoriaus tikrasis vardas ir pavardė, adresas su spaudai tinkančia fotografija, trumpa autobiografija pridedami prie

rašinio atskirame užklijuotame voke.

10. Rašiniai siunčiami sekcijai pirm. Vl. Mingėlai šiuo adresu: 33546 Clifton Dr., Warren, Mich. 48092. Vėliausia išsiuntimo vietos štampos data — 1968 m. rugsėjo 1 d.

Detroito šaulių Sp. ir Kultūros Sekcija

SIŪSKITE PINIGUS

LIETUVA

PINIGAI SIŪSTI PER GRAMERCY

ITEIKIAMI GAVĖJUI KAIP
PINIGAI PER BANK FOR FOREIGN TRADE.

Pristatoma per 2 savaites.
Jokių atskaitymų.

JŪS ESATE SAUGŪS TIK SU FIRMA TURINCIA LEIDIMA, JOKIŲ TARPININKŲ, JOKIŲ PASLEPTŲ RINKLIAVŲ, PER 20 METŲ VEIKLA BIZNYJE GARANTUOJA JUMS PATENKINTĄ PATARNAVIMĄ.

Visos perlaidos pilnai garantuotos ir apdraustos.

Turi Bankų Dept. leidimą ir apdraudą.

Apsidraudę \$20.000.00.

Oficialios USSR kvitos pasirašytos gavėjo.

Kursas:

9 rubliai už \$10.00

Iki \$30.00 — \$2.75

Virš \$30.00 — 10%

GRAMERCY SHIPPING, INC.

744 Broad St., Newark, N. J.

SPECIALUS

SVENČIŲ PASIŪLYMAS

Visiems Automobiliams, Televizijoms, Transistiniams Radijo, Tape Rekorderiams ir kitiems Motociklams — duodama

10% nuolaida — švenčių proga.

Užsakymai už šitas specialias švenčių kainas turi mus pasiekti ne vėliau kaip

iki Gruodžio 29 d., 1967.

Pasinaudokite šiuo pasiūlymu. Rašykite, prašydami mūsų nemokamą katalogą.

GRAMERCY

(Isteigta 1945)

118 E. 28 St. New York, N.Y.

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdrausties nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, yra SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas, nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštoje mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudos tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokiame amžiaus esmėms, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudos mokesčiai \$2.00 i metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijose. Kreipkitės į kuopą, veikejus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysite:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10007

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

DAIL. RIMO LANIAUSKO PARODA

Dail. Rimantas Laniauskas

Spalio 14 d. 5:30 val. vakaro St. Balzeko, Jr. Lietuvių kultūros muziejaus galerijoje, 4012 Archer Ave., atidaroma jauno dailininko Rimo Laniausko iš Clevelando, Ohio tapybos paroda. Chicagiečiams dailininkas, gal būt, nežinomas, bet dabar yra proga susipažinti su jo darbais ir juos įvertinti.

Dail. Laniauskas gimė Kaune, 1937 m. birželio 15 d. Iš Lietuvos išvyko su tėvais II karo metu į Vokietiją. 1949 m. atvyko į JAV. Mokyti pradėjo Vokietijoje. Amerikoje baigdamas vidurinę mokyklą, susidomėjo daile ir jo laimei, gavo stipendiją mokytis dailės. Įstojo į Clevelando Institute of Art. Bet netrukus turėjo mokslą nutraukti, nes reikėjo du metus tarnauti kariuomenėje. Grįžęs iš karinės tarnybos, gavo stipendiją mokytis meno Cooper School of Art Clevelande. 1963 m. studentų dailės parodose laimėjo pirmą ir antrą premijas. Vėliau Laniauskas pradėjo dirbti American Greetings Corporation, ten pat Clevelande. Ten ir dabar tebedirba kaip planuotojas (designer). Tikslai laisvalaikiu tegali tapyti.

R. Laniauskas dalyvavo parodose: Butler muziejų Youngstown, Ohio, Exhibit VII Ame-

rican Greetings Corp., jūrų komisijų atrinktųjų dailės darbų parodose New Yorke, Clevelande, lietuvių parodose ir kt.

Paroda tęsis iki lapkričio 10 d. Muziejus atdaras 7 dienas nuo 1:00 iki 4:30 v. popiet. Įėjimas laisvas.

VYKSTA PARODOS

— Sears Vincent Price galerijoje, 140 E. Ontario St., spalio 17 d. atidaroma Michael Ayrton skulptūros, tapybos ir grafikos darbų (piešinių) paroda. Dail. M. Ayrton yra susidomėjęs senovės graikų klasikos menu. Jis atkuria Daedalo, Minotauro, Cumae Sibile ir kt. legendas.

— Leono Urbono naujausių darbų paroda visą šį mėnesį vyksta Conrad galerijoje, 46 E. Chicago Ave.

Dail. Urbonas plačiai su savo parodomis apvažinėjo Ameriką ir Kanadą. Buvo suruošta jo paroda ir Čiurlionio galerijoje Chicagoje.

PRASIDEDA PAMOKOS

Balzeko Liet. kultūros muziejus praneša, kad dailės pamokos bus duodamos vaikams ir suaugusiems. Instruktorius Paul Banks duos pamokas vaikams šeštadienių rytais nuo 11 val. iki 12:30. 8 savaitių kursas žada geriausių progų jaunuoliams mokytis.

P. Banks turi bakalauro laipsnį iš Illinojaus universiteto. Jis taip pat yra ir meno kritikas.

Dail. Juozas Mikelevičius veda tapybos klasę suaugusiems trečiadienio vakarais nuo 7:30 iki 9 v. v. Pamokos prasidės spalio 18 d. Jis yra baigęs Art Institutą su bakalauro laipsniu.

IŠ KAIRĖS:
DAIL.
JUOZAS
MIKELEVIČIUS,
ST. BALZEKAS, JR.
IR PAUL BANKS.

BR. MURINAS

Iš vykstančios parodos Čiurlionio galerijoje (katalogo viršelis)

"Gėlės"

DAIL. MURINO PARODA RYTOJ BAIGIASI

Praėjusį šeštadienį Čiurlionio galerijoje Chicagoje, 5620 So. Claremont Ave. (Jaunimo Centre), buvo gražiai atidaryta dail. Broniaus Murino akvarelės tapybos paroda. (Apie parodos atidarymą buvo jau rašyta).

Susidomėjimas Murino paroda buvo didelis, nes į atidarymą susirinko labai daug inteligentijos, meno mėgėjų ir dailininko Murino gerbėjų. Tą patį vakarą keletas kūrinių buvo nupirkta, kai kurie rezervuoti.

Po trejų metų pertraukos, Murinas išstatė 56 naujausius savo kūrinius. Ši paroda stipriai užakcentuoja dailininko spalvų ir formos brandumą, vientisumą, turinio įvairumą. Tikslai truputį monotoniškai atrodė paveikslų vienodo formato sieninis vaizdas, bet tai mažomis. Kiekvienas paveikslas kalba už save. Tenka paminėti, kad naujausieji paveikslai pasižymi nepaprastu kolorito bei technikos švelnumu, rodos,

tonai sutirpsta glaustuose apykrasčiuose. Kai kurios linijos tonus palydi į gilumas, pvz., "Orchidejos žiedas" teikia vitražo efektus (nr. 2), "Gėlės" (nr. 5), "Svajingos gėlės" (nr. 10), "Prieblanda" (nr. 37), "Pageltę gluosniai" (nr. 38), "Raudonas kelias" (nr. 7) ir kiti, tai tikrai žiūrovą intriguoja.

Netenka abejoti, kad dail. Br. Murinas darys pažangą ir toliau, nes ši paroda įrodo jo pajėgumą kurti ir pastangas siekti tobulesnės technikos, formos grynumo, spalvų intensyvumo ekspresionistinio realizmo rėmuose. Akvarelė yra jo tikroji ir pamėgtoji dailės darbo priemonė, kuri lydi jį į egzotiškų spalvų labirintus.

Dail. Br. Murinas baigė Kauno Meno mokyklą, taip pat baigė ir Paryžiaus meno akademiją.

Paroda rytoj atdara nuo 11 val. ryto iki 9 val. vakaro.

RIMAS
LANIAUSKAS

"GELĖS"
tapyba

